

referaty zaprezentowały przedstawicielki Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego z Kielc: dr Jolanta Dzieniakowska (stereotyp bibliotekarza w świetle badań ankietowych wśród mieszkańców Kielc i okolic) oraz dr Izabela Krasieńska wspólnie z dr Moniką Olczak-Kardas (doskonalenie zawodowe pracowników biblioteki uniwersyteckiej i wojewódzkiej w Kielcach). Przyszłością zawodu bibliotekarza zajęła się Marta Wontorowska (studentka II roku uzupełniających studiów magisterskich IINiB UMK), która przedstawiła nową profesję, jaką jest Bibliotekarz 2.0. Autorka ukazała cechy oraz obszary funkcjonowania „pracowników nowej generacji”, którzy nie tylko rozwijają swoje umiejętności wyszukiwania danych, ale również doskonałą zdolności komunikacyjne i interpersonalne.

W dniach 27–29 maja 2009 r. w Bydgoszczy, z okazji 10-lecia bazy danych BazTech, odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy”. Jej organizatorami były Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy (dalej: BG UTP) oraz Biblioteka Politechniki Krakowskiej (dalej: BPK).

Głównym celem konferencji był przegląd zagadnień związanych z tworzeniem i udostępnianiem bibliograficznych baz danych (ze szczególnym uwzględnieniem baz dziedzinowych) i prezentacja form współdziałania

Konferencję zamknął referat dr. Kazimierza Adamczyka (KINiB UKW), który zaprezentował zdobywanie umiejętności bibliotekarskich przez wybranych bibliotekarzy bydgoskich XX w., m.in. Witolda Bełzę, Józefa Podgórecznego czy byłego dyrektora Biblioteki Głównej UKW w Bydgoszczy dr. Henryka Dubowika.

Konferencja – mimo kameralnego grona – pozwoliła na zapoznanie się zarówno ze zdaniem teoretyków, jak i praktyków. Wśród prelegentów i słuchaczy byli przedstawiciele uczelni wyższych, dyrektorzy i pracownicy bibliotek akademickich, pedagogicznych i publicznych.

Bernardeta Iwańska-Cieślik

Katedra Informatyki i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

„Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy”. Ogólnopolska Konferencja Naukowa z okazji 10-lecia bazy danych BazTech (Bydgoszcz, 27–29 maja 2009 r.)

z innymi serwisami czy instytucjami. Wymiana doświadczeń, poznanie dorobku i zamierzeń twórców polskich baz bibliograficznych miało – w zamysle organizatorów – stać się przyczynkiem do zainicjowania współpracy w zakresie rozwiązywania wspólnych

problemów i wyznaczania kierunków rozwoju.

W trakcie trzech dni obrad wygłoszono ogółem 28 referatów, którym towarzyszyły wystąpienia sponsorów prezentujących usługi dla bibliotek. Ostatni dzień konferencji przeznaczono na cztery równoległe trwające warsztaty.

W imieniu organizatorów uczestników konferencji powitała Teresa Skibicka, dyrektor BG UTP. Następnie życzenia owocnych obrad do prelegentów i gości skierowali dr hab. inż. Dariusz Boroński, prof. nadzw. – Prorektor ds. Nauki Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy oraz prof. dr hab. inż. Jan Kazior – Prorektor ds. Nauki Politechniki Krakowskiej. Po części oficjalnej głos zabrały przedstawicielki organizatorów konferencji – Dorota Buzdygan (BPK) i Lidia Derfert-Wolf (BG UTP), które nakreśliły historię tworzenia bazy jubilatki, problemy związane z jej opracowaniem i organizacją, a także efekty 10-letniej już działalności Konsorcjum BazTech. Na koniec sesji jubileuszowej została zaprezentowana oferta firm RefWorks i Knovel.

Pierwszy dzień konferencji upłynął pod hasłem „Wprowadzenie do dziedzinowych baz danych”. Części pierwszej tej sesji przewodniczyła Anna Łozowska z Biblioteki Głównej Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Marek Niezgódka (Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu

Warszawskiego, dalej: ICM UW), który omówił bibliograficzne i pełnotekstowe bazy danych tworzone w ramach projektu Biblioteka Wirtualna Nauki w kontekście obecnych przemian, zmierzających w stronę otwartości nauki. Prelegent wspomniał o globalnej transformacji procesów komunikowania naukowego i narzędziach pozwalających swobodnie udostępniać treści naukowe w sieci. W kolejnym referacie prof. dr hab. Jadwiga Sadowska (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego) podjęła próbę porównawczego spojrzenia na polskie dziedzinowe bazy danych, wyodrębniając ich cechy wspólne i wskazując możliwe dla nich tendencje rozwojowe. Przedmiotem rozważań prelegentki były m.in. następujące kwestie: zawartość rekordów (dane bibliograficzne i pozabibliograficzne) i ich powiązania zewnętrzne (teksty, adresy), sposoby charakteryzowania treści (stosowane języki informacyjno-wyszukiwawcze, abstrakty), status baz i dostępność do nich, powiązania baz, organizacja pracy, związek z bibliografiami drukowanymi. Pierwszą część sesji zamknęło wystąpienie dr hab. Ewy Głowackiej, prof. UMK (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii UMK w Toruniu, dalej: IINiB UMK), która przedstawiła autorską listę kryteriów i wskaźników oceny bibliograficznych baz danych, wśród których znalazły się: zawartość bazy danych, wyszukiwanie, usługi, użytkownicy i wykorzystanie, funkcjonalność i użyteczność. Następnie swoje produkty i najnowsze rozwiązania

technologiczne zaprezentowały firmy Elsevier i 3M.

W drugiej części sesji pierwszej, moderowanej przez prof. dr hab. Jądwigę Sadowską, zaplanowano trzy wystąpienia. W pierwszym pt. „Zasoby czasopiśmiennicze w polskich bibliotekach cyfrowych i bibliograficznych bazach danych – koegzystencja, konkurencja czy kooperacja?” dr Małgorzata Kowalska (IINiB UMK) podjęła próbę analizy obecności czasopism rejestrowanych przez polskie dziedzinowe bazy danych i znajdujących się w zasobach polskich bibliotek cyfrowych. Prelegentka starała się wskazać obszary i tendencje wzajemnego przenikania obydwu źródeł informacji. W kolejnym referacie zastępca dyrektora Departamentu Instrumentów Polityki Naukowej w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Krzysztof Szubski – przedstawił podstawy prawne parametrycznej oceny jednostek naukowych, uwzględniając elementy składowe wykazu czasopism punktowanych przez ministerstwo oraz warunki umieszczania periodyków w tym wykazie. Zbliżoną tematykę – dwuznacznego uroku listy czasopism punktowanych – poruszył także prof. dr hab. Grzegorz Racki (Instytut Paleobiologii PAN w Warszawie). Referent przedstawił wady i zalety ogłaszanego corocznie w „Journal Citation Reports” współczynnika wpływu czasopism (*impact factor*), na podstawie którego jest tworzona polska lista czasopism punktowanych. Zwieńczeniem tej części sesji było wystąpienie sponsorów: przedstawiciele firm Aleph i Arfido.

Ostatnią część obrad pierwszego dnia konferencji poprowadził dr Henryk Hollender z Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego w Warszawie. Jako pierwsza wystąpiła Hanna Celoch (Biblioteka Główna Politechniki Lubelskiej), która próbowała prześledzić niektóre ścieżki obiegu informacji, w tym wyszukiwarki internetowe, obecność w nich bibliograficznych baz danych oraz ich wpływ na cytowalność polskich technicznych czasopism naukowych. Kolejna prelekcja – Wandy Klenczon (Instytut Bibliograficzny, Biblioteka Narodowa) – dotyczyła problemów indeksowania zawartości treściowej dokumentów i efektywności ich wyszukiwania w bibliograficznych bazach danych. Prezentowany materiał został przygotowany na podstawie analizy dostępnych sieciowo polskich i zagranicznych baz danych. Na koniec dnia referat wygłosiła Maria Garczyńska (Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie), która przeanalizowała rozwój i stan obecny bibliografii publikacji pracowników polskich szkół wyższych oraz formy ich publikowania, zwracając uwagę na spójność rejestrowanych danych. Uzupełnieniem referatów wygłoszonych w sesji wprowadzającej były prezentacje firm Thomson Reuters i Splendor. Pierwszy dzień obrad zakończyła dyskusja, po której uczestnicy konferencji udali się na uroczystą kolację do Zespołu Pałacowo-Parkowego w Ostromecku.

Kolejny dzień konferencji poświęcono „Przeglądowi polskich dziedzinowych baz bibliograficznych”. Tej se-

sji przewodniczyły kolejno: Maria Rychlewska z Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej, Elżbieta Edelman z Biblioteki Głównej Akademii Morskiej w Szczecinie oraz dr hab. Ewa Głowacka, prof. UMK. Pierwszym przedstawionym referatem było wystąpienie Anny Osiewalskiej (Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie). Referentka przedstawiła problem reorganizacji bibliograficznych baz danych „Gospodarka” oraz „Nauki społeczne”, zwracając uwagę na uruchomienie opcji wyszukiwania i przeprowadzania analiz bibliometrycznych dokumentowanego piśmiennictwa. Następnie dr Aneta Drabek (Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego) scharakteryzowała bazę danych „Polska Literatura Humanistyczna «Arton»”, omawiając jej strukturę oraz możliwości wyszukiwawcze. Prezentacji kolejnej bazy – „Polskiej Bibliografii Literackiej” – dokonały Beata Domośławska i Zyta Szymańska z Instytutu Badań Literackich PAN w Warszawie, Pracowni Bibliografii Bieżącej w Poznaniu. Prelegentki podkreśliły znaczenie tej bibliografii dla badaczy literatury, omówiły zmiany dokonane po przeniesieniu jej z formy tradycyjnej na elektroniczną oraz wskazały możliwości, które baza oferuje obecnie i ma – w zamiarze jej twórców – oferować w przyszłości. Następna referentka – Marzena Przybysz (Zakład Dokumentacji Księgoznawczej Biblioteki Narodowej) – skupiła się na przedstawieniu genezy, założeń i analizy „Polskiej Bibliografii Bibliologicznej” tworzonej w systemie bibliotecznym MAK.

Przedmiotem referatu Doroty Szumilas (Biblioteka Narodowa) były z kolei dziedzinowe bazy danych Biblioteki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie: „Bibliografia Historii Kościoła”, „Bibliografia Teologii Moralnej i Etyki”, „Polska Bibliografia Nauk Kościelnych”, „Polska Bibliografia Antyku Chrześcijańskiego”. Każdą z baz omówiono pod względem treściowym i formalnym. Poranną część drugiej sesji zakończyło wystąpienie Michała T. Szczepańskiego oraz Tomasa Chmielaka (Muzeum Historii Polski w Warszawie) poświęcone przybliżeniu celów projektu BazHum, zamierzeń jego twórców oraz prezentacji zbioru rekordów udostępnianych na platformie YADDA. Przed przerwą można było zapoznać się z ofertą sponsorów, firm SirsiDynix i Emerald.

Kolejną część sesji drugiej otworzył referat Ewy Włostowskiej (Główna Biblioteka Lekarska) oraz Jacka Głębockiego (firma Splendor) dedykowany „Polskiej Bibliografii Lekarskiej”, istniejącej od 1979 r. W wystąpieniu omówiono metodologię opracowywania danych oraz ukazano wykorzystanie polskiej wersji amerykańskiego tezaury „Medical Subject Headings”. Zaprezentowano także internetową wersję bazy oraz metody jej przeszukiwania, podkreślając znaczenie tego zasobu dla użytkowników. Na pytanie, czy repozytorium może zastąpić bazę danych, starała się odpowiedzieć z kolei dr Jolanta Przyłuska (Biblioteka Naukowa Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi), która opisała ten problem z punktu widzenia potrzeb i działań użytkownika będące-

go pracownikiem akademickim, opierając swoje przemyślenia na doświadczeniach biblioteki, w której pracuje, a gdzie tworzone są bazy bibliograficzne oraz repozytorium instytucjonalne. W kolejnych trzech referatach szczegółowo omówiono etapy rozwoju, obecną strukturę, interfejs wyszukiwawczy, zastosowany język informacyjny oraz autorskie narzędzia kontroli wprowadzania danych następujących baz bibliograficznych:

– AGRO (Mariusz Polarczyk, Renata Tomaszewska – Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu),

– „Bibliografia Geografii Polskiej” (Dorota Gazicka-Wójtowicz – Centralna Biblioteka Geografii i Ochrony Środowiska, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Warszawie),

– „Sawios” oraz „Publikacje” (Maria Błaziejewska, Joanna Kapusta, Elżbieta Karpińska-Pawlak – Ośrodek Informacji Naukowej i Technicznej, Instytut Zaawansowanych Technologii Wytwarzania w Krakowie).

Prelekcje zakończyły prezentacje sponsorów – firm Ovid, AKME i EBSCO.

Ostatnią część drugiej sesji rozpoczął referat pt. „System informacyjno-wyszukiwawczy «Pedagog» – baza z dziedziny pedagogiki. Stan obecny i koncepcje dalszej rozbudowy” wygłoszony przez Beatę Niedbalec (Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego). W wystąpieniu przedstawiono pierwszą polską bazę pedagogiczną, omawiając jej zakres, zmiany, które zaszły od momentu rozpoczę-

cia prac w 1993 r., sposób wprowadzania opisów bibliograficznych, formaty stosowane do zapisu danych, aktualną statystykę wykorzystania oraz plany rozwoju bazy. Podobnej tematyce była dedykowana prezentacja Danuty Sebastian i Magdaleny Pilińskiej (Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu), które nakreśliły etapy rozwoju, stan obecny i perspektywy dalszej rozbudowy baz „Edukacja” (artykuły z czasopism) oraz „Dolny Śląsk” (edukacja regionalna). Kolejny referat, Ewy Piotrowskiej i Renaty M. Zajac (Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie), został poświęcony bazom danych z zakresu pedagogiki, psychologii, literatury pięknej, bibliotekoznawstwa i socjologii, w których współtworzeniu uczestniczą autorki wystąpienia. Drugą sesję zwińczył referat Jowity Sobiczewskiej i Edyty Trębickiej (Biblioteka Główna Akademii Podlaskiej w Siedlcach) zatytułowany „«Problemy Niepełnosprawnych» – bibliograficzna baza danych”, w którym dokonano prezentacji historii i założeń bazy o tym samym tytule. Drugi dzień obrad zakończyła ożywiona dyskusja, której uczestnicy wskazywali na potrzebę współpracy i koordynacji w zakresie tworzenia baz danych, szczególnie tych powstających dla tych samych lub pokrewnych dyscyplin.

Trzeci dzień konferencji upłynął pod znakiem warsztatów. Wśród propozycji przewidzianych dla uczestników znalazły się:

– „Nowoczesne sposoby dostępu do rozproszonej informacji” – war-

sztaty przybliżające narzędzia jednoczesnego wyszukiwania informacji naukowej z wielu źródeł na przykładzie systemów MetaLib i SFX firmy ExLibris (prowadzenie: Janusz Rydlakowski z firmy ALEPH Polska);

– „Expertus do obsługi baz bibliograficznych” – zajęcia demonstrujące wykorzystanie systemu do tworzenia bibliografii zawartości czasopism, dorobku naukowego oraz bazy prac magisterskich, licencjackich, doktorskich i habilitacyjnych (prowadzenie: Jacek Głębocki i Grzegorz Pietruszewski z firmy Splendor);

– „Integralne platformy dla bazy danych – wyszukiwanie poprzez połączone tezaury” – ćwiczenia zaznajamiające z procesem wyszukiwania informacji poprzez połączone tezaury na platformie ISI Web of Knowledge oraz przedstawiające możliwości tworzenia własnych baz bibliograficznych na podstawie systemu Web of Science (prowadzenie: Krzysztof Szymański z firmy Thomson Reuters Scientific – ISI);

– „Okragły stolik twórców baz posadowionych w ICM UW (BazTech, BazHum, AGRO, PSJC) oraz przedstawicieli ICM UW” – warsztat przybliżający specyfikę baz udostępnianych w ramach Biblioteki Wirtualnej Nauki, czyli systemu sieciowego udostępniania naukowych baz danych przez ICM UW (prowadzenie: Lidia Derfert-Wolf z BG UTP).

Konferencję zakończyła sesja za tytułowana „Bibliograficzne bazy danych – zagadnienia szczegółowe i po-

krewnie”, w której wygłoszono cztery referaty. Ponownie głos zabrała Lidia Derfert-Wolf, która przedstawiła pomysł przekształcenia projektu BazTech z bazy bibliograficzno-abstraktowej w pełnotekstową. Następnie dr Alek Tarkowski i Jakub Szprot (ICM UW) zaprezentowali oprogramowanie do tworzenia repozytoriów cyfrowych YADDA: jego konstrukcję, możliwości i zastosowania. Bieżące problemy „Bibliografii Zawartości Czasopism” tworzonej w Bibliotece Narodowej w programie MAK przybliżyła Renata Wójcik (Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism Biblioteki Narodowej). Ostatnie wystąpienie Ewy Lang i Joanny Radzickiej (BPK) zostało poświęcone „Bibliografii Publikacji Pracowników Politechniki Krakowskiej” jako próbie stworzenia nowoczesnej bazy danych. Ostatnim punktem konferencji była dyskusja podsumowująca obrady.

Niewątpliwie konferencja „Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy” była dużym sukcesem organizatorów i wniosła wiele do problematyki tworzenia bibliograficznych baz danych w Polsce, do czego przyczyniły się przygotowane na bardzo wysokim poziomie referaty prelegentów oraz profesjonalne wystąpienia.

Rafał Jerzy Jurkowski,

Paweł Wróblewski

studenci III roku informacji naukowej i bibliotekoznawstwa w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu